

Aan de gemeenteraad

Datum : 4 februari 2025
Zaaknummer : 4459060
Contactpersoon : Vera Thissen
Telefoonnummer : 06 21 26 24 01

Onderwerp: Vaccinatiegraad Rijksvaccinatieprogramma Arnhem 2023

Geachte voorzitter en leden,

Graag informeren wij u over de vaccinatiegraad in Arnhem en hoe we op basis van de huidige cijfers en aanbevelingen van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) een vervolg geven aan de extra ingezette maatregelen om de vaccinatiegraad en vaccinatiebereidheid in Arnhem te verhogen.

Inleiding

In 2024 is het bijgevoegde rapport over de vaccinatiegraad in Arnhem verschenen. De cijfers in het rapport betreffen de vaccinatiegraad in 2023 en staan beschreven voor alle vaccinaties die zijn opgenomen in het Rijksvaccinatieprogramma (RVP). Sinds 2022 is de nauwkeurigheid van de vaccinatiecijfers afgenomen doordat ouders en jongeren toestemming moeten geven voor gegevensuitwisseling tussen de JGZ en het RIVM. Omdat niet alle ouders en jongeren die toestemming geven is de vaccinatiegraad een onderrapportage van de werkelijke cijfers en ligt deze minimaal op het genoemde niveau.

Belangrijke ontwikkelingen landelijke vaccinatiegraad

We zien landelijk een dalende vaccinatiegraad waardoor het risico op uitbraken van infectieziekten toeneemt. Steeds meer mensen maken de keuze om zich niet te laten vaccineren, waardoor vaccineren een steeds groter maatschappelijk vraagstuk wordt. Het is dan ook niet de vraag of, maar wanneer er uitbraken volgen in Gelderland-Midden. In 2023 kregen we al te maken met landelijk uitbraken van kinderziekten. Zo was er sprake van een grote landelijke uitbraak van kinkhoest, de grootste sinds 1975, waarbij zes baby's zijn overleden. De afname van groepsbescherming door een dalende vaccinatiegraad speelt hierbij een rol. Daarnaast zijn er lokale uitbraken van de bof gemeld, met name in het westen van de regio Gelderland-Midden.

Vaccinatiegraad in Arnhem

Voor alle infectieziekten geldt dat de vaccinatiegraad in Arnhem gedaald is ten opzichte van 2021. Deze daling komt overeen met de landelijke en regionale trend. Ten opzichte van de regio Gelderland-Midden ligt de vaccinatiegraad in Arnhem gemiddeld hoger dan in de regio.

Bof, mazelen en rode hond (BMR) en Difterie, kinkhoest, tetanus en polio (DKTP)

Voor de BMR- en DKTP-vaccinaties zijn World Health Organization (WHO)-normen vastgesteld. Deze normen geven aan op welk moment er sprake is van groepsbescherming en de kans op een uitbraak van deze specifieke infectieziekte beperkt is. De vaccinatiegraad van de BMR-vaccinatie in Arnhem bij 2-jarigen (86%) en 10-jarigen (81%) ligt onder de WHO-norm van 95%. Ook voor de vaccinatiegraad van de DKTP-vaccinatie in Arnhem bij 2-jarigen (86%), 5-jarigen (82%) en 10-jarigen (82%) geldt dat deze onder de WHO-norm (90%) ligt. Dit is vergelijkbaar met de landelijke cijfers. In de gemeente Arnhem is 83% van de 2-jarigen volledig gevaccineerd. Dit percentage is gelijk aan dat van Gelderland-Midden (83%) en iets lager dan dat van Nederland (84%). Het percentage is gelijk ten opzichte van 2022 (83%).

Humaan Papillomavirus (HPV) en Meningokokken type A, C, W en Y

Voor de HPV-vaccinatie bij 14-jarige meisjes geldt dat in 2023 in gemeente Arnhem de vaccinatiegraad iets hoger is dan in 2022 (2023: 66%; 2022: 65%). De vaccinatiegraad voor HPV bij 14-jarige jongens is in de gemeente Arnhem 56%. Dit is lager dan het gemiddelde in de regio Gelderland-Midden (60,4%).

In de gemeente Arnhem is 67% van de 15-jarigen in 2023 volledig gevaccineerd tegen meningokokken ACWY (was 81% in 2022). In Gelderland-Midden is in 2023 74% van de 15-jarigen volledig gevaccineerd tegen Meningokokken ACWY (was 82% in 2022). Landelijk is de vaccinatiegraad in 2023 69% (was 81% in 2022).

Gemeente Arnhem in deelgebieden

Wat betreft de verschillende deelgebieden in Arnhem, laten de cijfers zien dat er grote verschillen zijn tussen de vaccinatiegraad in de wijken in Arnhem. Hierbij wordt de wijkindeling gehanteerd zoals opgenomen in het vaccinatierapport van de VGGM. Voor de zuigelingenvaccinaties geldt dat de vaccinatiegraad in de gebieden Rijkerswoerd, Kronenburg, Vredenburg (RKV) Presikhaaf en Malburgen, lager ligt dan in de andere wijken van Arnhem. Voor de vaccinatiegraad bij oudere kinderen zien we dat de vaccinatiegraad het laagst is in de deelgebieden Centrum/Spijkerkwartier/Arnhemse Broek (CSA), Presikhaaf en Malburgen. Dit geldt niet voor de HPV-vaccinatiegraad van 11-jarige jongens.

Samenvattend blijkt uit de landelijke ontwikkelingen en het vaccinatierapport dat zowel landelijk als regionaal, waaronder in Arnhem, de vaccinatiegraad is gedaald. Hoewel Arnhem iets hogere vaccinatiecijfers heeft dan de regio Gelderland-Midden, ligt de vaccinatiegraad voor belangrijke vaccinaties zoals BMR en DKTP onder de door de WHO gestelde normen.

Extra maatregelen om de vaccinatiegraad te verhogen

De trend van de dalende vaccinatiegraad is zeer zorgelijk. Bij een lage vaccinatiegraad neemt de groepsbescherming af en neemt de kans op uitbraken van infectieziekten toe. Groepsbescherming bestaat alleen als voldoende kinderen en jeugdigen zijn gevaccineerd. Ongevaccineerde jonge en kwetsbare kinderen en volwassenen die om gezondheidsredenen niet kunnen worden ingeënt (door bijvoorbeeld leukemie), zijn daardoor ook beschermd. De WHO heeft hiervoor richtlijnen opgesteld. De cijfers laten zien dat zowel landelijk als in Arnhem de vaccinatiegraad daalt tot onder de WHO-normen, waardoor de groepsbescherming afneemt.

Om deze zorgelijke trend tegen te gaan, nemen we in 2025 extra maatregelen om de vaccinatiegraad in Arnhem te verhogen. Hoewel de beleidsvrijheid die gemeenten hebben in de uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma beperkt is, hebben we wel mogelijkheden om de vaccinatiegraad te beïnvloeden. Om de vaccinatiegraad in Arnhem te verhogen, zet de VGGM, in opdracht van de gemeente Arnhem, in 2025 onderstaande extra maatregelen in. In voorgaande jaren, toen een daling in de vaccinatiegraad zichtbaar werd, zijn er al maatregelen genomen. De extra maatregelen die we in 2025 gaan inzetten bouwen voort op of zijn een intensivering van de bestaande aanpak om de vaccinatiegraad en -bereidheid te verhogen.

De VGGM benadrukt dat een regionale collectieve aanpak essentieel is voor een effectieve vaccinatieaanpak. Tot op heden is er echter geen overeenstemming bereikt voor één collectief pakket aan maatregelen ter bevordering van de vaccinatiegraad. Wij vinden de dalende vaccinatiegraad dusdanig zorgelijk dat wij ervoor kiezen om lokaal wél extra in te zetten op het verhogen van de vaccinatiegraad. We richten ons hierbij op de maatregelen die decentraal uitvoerbaar zijn en relatief snel in te zetten zijn.

- **Uitbreiding van het vaccinatieconsult voor JGZ 0-4 jarigen**
Het vaccinatieconsult is een informatief gesprek over vaccineren aan ouders die niet willen vaccineren en ouders die twijfelen of zorgen hebben. Het vaccinatieconsult werd al aangeboden aan alle eerstgeborenen in een gezin in de wijken Malburgen, Presikhaaf en Centrum, Spijkerkwartier, Arnhemse Broek (CSA). Sinds september 2024 is dit consult uitgebreid naar de wijken Rijkerswoerd, Kronenburg en Vredenburg (RKV) en in 2025 zetten we deze uitbreiding voort.
- **Uitbreiding van het 18-maanden huisbezoek voor JGZ 0-4 jarigen**
Tijdens het 18-maanden huisbezoek wordt de gezondheid en ontwikkeling van het kind besproken, waaronder vaccinaties. Het 18-maanden huisbezoek wordt momenteel uitgevoerd in de wijken Geitenkamp, Presikhaaf, Klarendal, Malburgen en Arnhemse Broek. Dit consult wordt uitgebreid naar de wijken Rijkerswoerd, Vredenburg/Kronenburg, De Laar, Elderveld en Schuytgraaf.

- Doelgroepgerichte aanpak voor jeugdigen en volwassenen

Door het vaccinatieconsult voor eerstgeborenen en het 18-maanden-huisbezoek uit te breiden naar meerdere wijken, zetten wij ons extra in voor de gezondheid van kinderen van 0 tot 4 jaar. Daarnaast richten we ons ook op jeugdigen en volwassenen. Voor deze leeftijdsgroep wordt een samenhangend pakket van doelgroepgerichte maatregelen ontwikkeld, die bestaat uit de volgende onderdelen:

- **Inzet van sleutelpersonen:** we gaan sleutelpersonen inzetten als bruggenbouwers tussen de doelgroep en professionals. Ze begrijpen de behoeften en zorgen van de groep waarmee ze werken en weten deze te vertalen naar de professionals. Vaak zijn sleutelpersonen ook ervaringsdeskundigen. Ze zijn een bekend en vertrouwd gezicht in de wijk, waardoor mensen gemakkelijk naar hen toe stappen met vragen of problemen. We zetten de sleutelpersonen in om het belang van vaccineren te benadrukken en de doelgroep te motiveren om een weloverwogen keuze te maken. Door hun persoonlijke betrokkenheid en verbinding met de doelgroep kunnen zij drempels verlagen en de vaccinatiebereidheid vergroten.
- **Doelgroepgerichte communicatie en voorlichting:** hiermee beogen we de vaccinatiebereidheid te vergroten door informatie aan te bieden die aansluit bij de specifieke behoeften, zorgen en culturele achtergrond van de doelgroep. Er wordt een fysieke (groeps)voorlichting en een webinar ontwikkeld voor de nog vast te stellen risicogroepen.

- We houden vaccineren toegankelijk en laagdrempelig

In Arnhem zijn er meerdere mogelijkheden per jaar om vaccinaties te ontvangen, ook buiten kantooruren. Voor statushouders en jeugdigen met prikangst of andere indicaties, worden wekelijks regionaal individuele vaccinatiesprekken georganiseerd. We onderzoeken de mogelijkheden om de vaccinatiemomenten nog toegankelijker te maken.

De extra maatregelen om de vaccinatiegraad te verhogen worden voor minimaal drie jaar ingezet. Het kost tijd om vertrouwen op te bouwen en de zorgen of misinformatie over vaccineren te verminderen. Dat zien we ook bij de maatregelen die we al inzetten zoals de vaccinatieconsulten. Dit komt omdat dergelijke maatregelen tijd nodig hebben om effect te hebben en niet direct zichtbaar zijn in de cijfers. Daarnaast kunnen we niet precies weten hoe de vaccinatiegraad zou zijn zonder deze maatregelen. Uit gesprekken met de GGD blijkt echter dat, hoewel het moeilijk in cijfers uit te drukken is, de extra maatregelen wel degelijk een positieve bijdrage leveren.

Een meerjarige aanpak is noodzakelijk, omdat de maatregelen alleen effectief zijn wanneer ze voor een langere periode worden ingezet. Het kost tijd om vertrouwen op te bouwen en misinformatie over vaccineren te verminderen. Dat zien we ook in Amsterdam waar de GGD sinds 2021 extra maatregelen inzet om de vaccinatiegraad te verhogen. Uit de cijfers van 2024 blijkt dat de vaccinatiegraad in Amsterdam voor het eerst in tien jaar gestegen is. In Arnhem gaan we een soortgelijk pakket aan extra

Datum : 4 februari 2025
Zaaknummer : 4459060
Pagina : 5

maatregelen inzetten. De positieve resultaten in Amsterdam geven ons het vertrouwen dat deze inzet ook in Arnhem effect kan hebben.

Financiën

Er is financiële dekking voor de middelen die nodig zijn voor de extra maatregelen. Deze middelen zijn opgenomen in de begroting, in lijn met de maatwerkafspraken die zijn gemaakt met de GGD.

Vervolg

Het pakket aan extra maatregelen wordt verder uitgewerkt en de resultaten hiervan zullen gemonitord en geëvalueerd worden. Op basis van de evaluatie zullen we, indien nodig, bijsturen.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

J.H. de Baas

A. Marcouch

Bijlage:

- Rapport Vaccinatiegraad Gemeente Arnhem 2023